

Historia

Aż do XVII wieku ta skromna działka paryskiej nieruchomości, Faubourg Saint-Germain połączona przez Sekwanę, Esplanade i Boulevard des Invalides, Rue de Babylone, Boulevard Raspail i Rue du Bac, była otwartą wiejską okolicą, częścią majątku Małgorzaty Valois, żony Henryka IV. Po jej śmierci w 1615 roku ziemię sprzedano. W 1660 roku nabrzeże zostało wyłożone rezydencjami zwanymi *hôtels particuliers*.

Nadbrzeża, quai Voltaire, następnie quai des Théatins, zostały otaczane przez rezydencje między 1628 i 1660 rokiem a pierwszym mieszkańcy byli zakonnicy z klasztorów: *noviciat des Dominicains* (1632 r.), *Dames de Bellechasse* (1636 r.), *Filles de Saint-Joseph* (1639 r.), *Théatins* (1648 r.), *Carmélites* (1656 r.), *Missions étrangères* (1663 r.).

Budowa Pont Royal w latach 1685 - 1689 oraz instalacja króla i dworu w Wersalu sprzyjały powstawaniu dworów przy rue de l'Université, rue Saint-Dominique i rue de Grenelle.

Zachodnią krawędź dzielnicy wyznaczono w 1670 roku, kiedy Ludwik XIV ujawnił plany Libérala Bruanta dotyczące *Les Invalides*, szpitala wojskowego i domu spokojnej starości. Oprócz wielkiej kaplicy kompleks został ukończony w 1676 roku. Jules Hardouin Mansart przejął wtedy władzę, a jego arcydzieło ze złotą kopułą ukończono 30 lat później. Wraz z budową Pont Royal w latach 1685 - 1689 obszar ten stał się bardziej atrakcyjny i dostępny.

Kiedy Ludwik XIV zmarł w 1715 roku, a arystokracja wróciła do miasta z Wersalu, odkryli, że ich stare miejsca, takie jak Marais, Place Vendôme i Faubourg Saint-Honoré, straciły blask i brakowało im placów na wielkie nowe pałace. W ten sposób zielony, przestronny Faubourg Saint-Germain stał się miejscem do życia. Z około 200 zbudowanych rezydencji około połowa pojawiła się między 1690 a 1725 rokiem, a jedna czwarta w ciągu następnych 25 lat.

Podczas rewolucji wiele zostało zniszczonych lub opuszczonych, a niektóre przekształcono w instytucje państwowe lub ambasady. W okolicy nadal znajdują się liczne budynki rządowe, w tym rezydencja premiera, a także muzea narodowe. Burżuazyjna arystokracja z dziesięcioletnich rządów Napoleona w latach 1804 - 1814 wolała mieszkać na północ od rzeki w Faubourg Saint-Honoré.

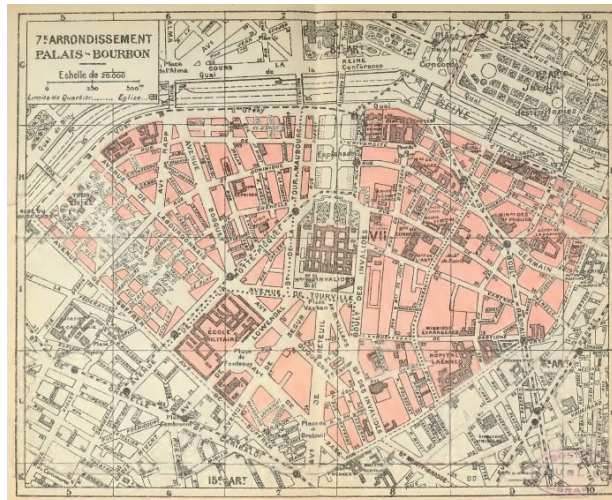
Jednak renowacja Burbonów sprowadziła szlachtę z powrotem do Paryża i przywróciła Faubourg Saint-Germain do centrum życia politycznego kraju. Trwało to do rewolucji lipcowej (1830 r.), kiedy jej mieszkańcy ostatecznie wycofali się za „beznamiętne” mury swoich miejskich zamków.

W pierwszej połowie XIX stulecia wielkie tereny klasztorne są stopniowo wyłączane: *Dames de Bellechasse i Carmélites* w 1828 roku (otwarcie rue Las Cases, rue de Martignac, rue Casimir Périer i rozbudowa rue de Bellechasse) Visitation Sainte-Marie (rue Saint-Simon), a rue Vaneau (między rue de Babylone i rue de Varenne) i rue Barbet de Jouy są otwarte i podzielone na prywatne rezydencje.

Od końca XIX wieku zamożni przemysłowcy i czołowi artyści, w tym liczni emigranci, przyłączali się lub próbowali przyłączyć się do zamkniętego społeczeństwa Faubourg Saint-Germain.

Obecnie większość wspaniałych kamienic w okolicy nie należy do pozostałej szlachty Francji, ale do bogatych obcokrajowców, którzy kupują nieruchomości o wartości ponad 4 mln euro jako domy wakacyjne.

To przedmieście, bastion starej arystokratycznej szlachty, zaprzysiężonego wroga Rewolucji, tak jak Imperium, było bogate w rezydencje. Część z nich jednak już nie istnieje, jak *Hôtel Selvois* (usytuowany między rue des Saints-Pères i rue de la rue Taranne), gdzie w 1675 urodził się Louis de Rouvroy, duc de Saint-Simon, wielki pamiętnikarz.

7. dzielnica
1856 r.

Historia 7. dzielnicy

*A travers les siècles...
de la reine Margot à l'ingénieur Eiffel*

Rozwój urbanistyczny dzisiejszej 7. dzielnicy datuje się na XVII wiek.

Stopniowo wchłonął rozległy majątek ziemski, należąca do opactwa *Saint-Germain des Prés*, założonego w 543 roku na lewym brzegu Sekwany i które rozciągało się na farmę i Seigneury Grenelle, należące do opactwa *Sainte-Geneviève*. Całość tworzyły pola uprawne, winnice i łąki. Duży obszar leśny, znajdujący się na obecnym terenie *Invalides*, był zarezerwowany dla polowań. Na brzegach Sekwany, usianej kilkoma wysepkami, bagna i łąki były często zalewane. Tu i ówdzie rosło kilka wierzb i wiklin.

Cały teren stanowił tak zwane opactwo. Mnisi z *Saint-Germain* rzeczywiście poświęcili całe swoje życie modlitwie i studium; uzyskiwali dochód z dzierżawy swojej ziemi chłopom. Ci musieli co roku płacić piękną opłatę licencyjną.

Aż do rewolucji najmniejszy zakup ziemi powodował naliczanie czynszów i innych opłat licencyjnych między zbierającymi opłaty a nabywcami. Każdemu przejściu towarzyszyła niesamowita ilość formalności.

Opactwo podlegało władzy papieskiej: posiadało wszystkie atrybuty suwerenności, zarówno duchowej, jak i doczesnej. Jurysdykcja jego sądów była bardzo rozległa, a król pozostawił duchownym odpowiedzialność za sędziowanie większości przestępstw, w tym porwań, morderstw i fałszowania pieniędzy.

Na zachód od wioski stała szubienica w miejscu zwanym *Justice de Saint-Germain* (w kierunku dzisiejszej rue Chevert), stąd nazwa *chemin de la Justice* nadana *rue de Varenne* i *rue de Grenelle* w 1342 roku.

7. dzielnica Paryża

Szubienica składała się z trzech filarów połączonych belkami, na których wieszano skazańców.

Wieszano również fałszerzy i morderców. Nie mieli oni prawa do religijnego pochówku.

Wokół klasztoru stopniowo powstaje małe miasteczko z jego parafią, corocznym jarmarkiem, kolonią trędowatych. Ludność składa się z robotników, rzemieślników i kupców, ale także duchownych i szlachty. Dopiero w XII wieku historia miasta zaczęła się odróżniać od historii opactwa, a społeczność mieszkańców uzyskała pewną autonomię.

Na początku XIII wieku bourg Saint-Germain, które nadal się rozwijało, zostało przecięte na dwie części przez budowę ogrodzenia Filipa-Augusta. Część jest więc zintegrowana z miastem; druga, na zachód od opactwa, stanie się stopniowo Faubourg Saint-Germain.

Zachodnia granica miasta znajdowała się nieco poza chemin de Saint-Père (nazwa pochodzi od *chappelle de Saint-Pierre* znajdującej się w miejscu obecnego *Église ukrainienne*). Otoczony cmentarzem mały kościółek był prawdopodobnie pierwszą parafią we wsi Saint-Germain przed wybudowaniem *Saint-Sulpice* w XIII wieku. O utworzeniu parafii mógł zdecydować tylko opat *Saint-Germain*. To on mianował kapłanów i przedstawił ich biskupowi diecezjalnemu.

Z dala od zamieszkałych terenów, wzdłuż drogi prowadzącej do Grenelle i Sèvres, w miejscu obecnego square Boucicaut, mieściło się *Léproserie*. Założone przy opactwie prawdopodobnie w pierwszej połowie XIII wieku przyjęło później imię św. Tomasza. Oferowało azyl trędowatym, którzy kołatali i przeszukiwali ulice Paryża.

Ponieważ liczba ubogich stale rosła, Henryk II zezwolił na budowę jednego lub dwóch szpitali na przedmieściach, aby ich pomieścić. W ten sposób stara kolonia trędowatych zamknięta w 1544 roku, została przekształcona w szpital. Jego układ w dużej liczbie łóż zbudowanych wokół centralnego dziedzińca sprawia, że nazywa się go *hospice des Petites-Maisons*. Jego celem jest „mieszkanie, ogrodzenie i trzeźwa opieka nad starymi i zepsutymi mężczyznami i kobietami oraz innymi niepoprawnymi lub niepełnosprawnymi i bezradnymi biedakami”. Niektóre lokalizacje są zarezerwowane dla „obłąkanych”. Ubogich ze wszystkich parafii wita się obojętnie, gdzie zapewnia się im utrzymanie dzięki jałmużnie mieszkańców Paryża.

Kilka dróg prowadzi do upraw i pastwisk: dwie chemins aux Vaches (rue Saint-Dominique i rue de Grenelle), chemin de Sèvres lub chemin de la Maladrerie (obecna rue de Sèvres), chemin de la Maladrerie à Grenelle lub grand sentier de Grenelle (obecna rue de Babylone).

Chemin de Saint-Père łączy carrefour de la Croix Rouge z Sekwaną.

Do XVI wieku granice przedmieścia prawie się nie zmieniły. W 1529 roku Opactwo poddało się przeglądowi swojej wiejskiej posiadłości i zaczęło cedować część swojej domeny na rzecz osób fizycznych, przesuając tym samym granice zamieszkałego obszaru. Około 1550 roku dodano teren położony na chemin de Saint-Père à la Maladrerie (rue Saint-Guillaume i rue de la Chaise).

W czasie wojny podobnie jak w czasie pokoju, na przedmieściach panował wielki brak bezpieczeństwa.

Abbaye Saint-Germain des Prés było dobrze chronione przez wały i rowy, ale miasto już nie koniecznie. W 1536 roku przygotowywano projekt ogrodzenia przedmieść lewego brzegu, ale nie został on zrealizowany.

Wznowiony w 1562 roku, kiedy protestanci maszerowali na miasto, został ponownie opuszczony i ponownie rozpatrzony podczas oblężenia Paryża w 1590 roku. Następnie zbudowano „transzeje”, która wychodząc z dna Sekwany, przechodziła między rue Saint-Guillaume i rue du Bac, mijając *hospice des Petites-Maisons* i łącząc się z chemin de Vaugirard przy rue du Regard. W tym samym czasie wytyczono nową trasę poprzeczną. Miała ona na celu ułatwienie transportu materiałów wydobytych z kamieniołomów Vaugirard i wykorzystanie ich do budowy *Tuileries* po przepłynięciu przez Sekwanę promem. Ścieżka wiodła trasą ulic Notre-Dame des Champs, Saint-Placide i du Bac i udostępniła najodleglejsze ziemie wiejskiej domeny opactwa.

Jej otwarcie powinno normalnie spowodować poważny ruch urbanizacyjny w drugiej połowie XVI wieku, ale wojny religijne nie zachęciły właścicieli ani architektów do budowy. Dopiero za panowania Henryka IV pokój powrócił, by być świadkiem nowej rozbudowy przedmieścia.

Zamknięte na terenie opactwa, Pré-aux-Clercs wyglądały jak długi pas ziemi zwężający się w kierunku zachodnim.

Było to jedno z najżywszych i najbardziej ożywionych miejsc w Faubourg Saint-Germain. W tym miejscu niedaleko Dzielnicy Łacińskiej uczniowie przychodzili i odpoczywali. Paryżanie też przyjeżdżali na spacer i zabawę. Kiedy w środku zimy Sekwana wylała i zamarzała, wielkie łąki zostały przekształcone w lodowisko ku uciechu mieszkańców, ale nie bez niebezpieczeństwa.

Od średniowiecza do XVI wieku Pré-aux-Clercs był stawką bezlitosnej walki między opactwem *Saint-Germain* a uniwersytetem. Ten ostatni twierdził, że ma go w podarce od Karola Wielkiego. Zakonnicy byli przekonani o swoich prawach i byli oburzeni ciągłym wtargnięciem młodzieży studenckiej, często niespokojnej. Konflikt trwał kilka wieków, przerywany często krwawymi walkami między uczniami a ludźmi opactwa.

Aby rozstrzygnąć spór, trzeba było kilkakrotnie odwoływać się do arbitrażu papieża, zwłaszcza Aleksandra III, który przybył do Paryża w 1163 roku. W tym samym roku w tej sprawie musiał rozstrzygnąć Sobór w Tours. Ostatecznie uniwersytet odniósł sukces w XII wieku. Jednak w 1368 roku przekazał Opactwu ziemię niezbędną do wykopania rowu przed jego ogrodzeniem. W zamian mnisi przyznali mu działkę składającą się z dwóch łuków, czyli mniej więcej czworoboku utworzonego obecnie przez rue de l'Échaudé, rue Jacob, rue Bonaparte i na północ od rue Visconti. Przestrzeń ta została nazwana Petit Pré, w przeciwieństwie do Grand Pré, która była przedmiotem poprzedniego sporu.

W XVI wieku na petit Pré osiedliła się mała społeczność protestancka. W ten sposób rue des Marais, czyli obecna rue Visconti, została nazwana „la petite Genève”. Protestantom przyznano cmentarz w pobliżu *chappelle Saint-Pierre*. Jednak pogrzeby miały odbywać się w nocy i bez ceremonii. To tutaj pochowano Pierre de Beringhen, pierwszego lokaja króla, architektów Salomona de Brosse i Jean Androuet du Cerceau, rodziców Tallemant des Réaux ...

Pré-aux-Clercs służy również jako pole zamknięte (*champ clos*). Od 1584 do 1608 roku odbywa się tu spora liczba pojedynków, których przyczyny są często dość błahe. Walki czasami przybierają nieprzewidywany obrót: dwaj lordowie przybywają do walki w towarzystwie przyjaciół, są zaskoczeni przez straż królewską, a wszystko kończy się zaciętą bitwą. Innego dnia dwaj panowie udają się do Le Pré, aby rozstrzygnąć kłótnię, którą toczyli dzień wcześniej na korcie tenisowym; towarzyszy im lokaj i koń, który zgodnie z ustaleniami pójdzie do zwycięzcy, ale zabijają się nawzajem i to sługa wychodzi ze zwierzęciem.

Pré-aux-Clercs był także terenem łowieckim. Henryk IV, dochodząc do siebie po silnym ataku dny, przybył tam, aby „zabić srokę” (*abattre la pie*). Ludwik XIII jako dziecko udał się tam, aby „ukraść wronę” (*voler la corneille*). Wreszcie Tallemant des Réaux nauczył się tu obsługiwać karabiny, „strzelając do jaskółek” (*en tirant au vol des hirondelles*).

Le Pré jest wystarczająco duże, aby organizować przeglądy wojskowe. Henryk IV, potem Ludwik XIII zajmie się doglądaniem broni. Podczas Frondy książę Condé zgromadził tam blisko 1500 bojowników.

W 1606 roku ma miejsce wydarzenie, które pośrednio będzie miało ogromne znaczenie dla rozwoju Faubourg Saint-Germain. Królowa Marguerite de Valois, odrzucona żona Henryka IV, nagle opuszcza *Hôtel de Sens* po śmierci zamordowanego na jej oczach ukochanego. Po raz pierwszy schroniła się w *Château de Madrid*, w Lasku Bulońskim, a wkrótce nabyła ziemię położoną nad brzegiem Sekwany, między Porte de Nesle i chemin des Saints-Pères: jej wybór był niewątpliwie motywowany bliskością Luwru i Tuileries.

Plan Mériana przedstawia Faubourg Saint-Germain w 1618 roku.

Nad brzegiem Sekwany stoi Tour de Nesle, w pobliżu muru Filipa-Augusta.

Opactwo Saint-Germain des Prés jest otoczone murami obronnymi. Pomiedzy Chapelle de Saint-Père a młynem na wzgórzu Pré-aux-Clercs, najwyższym punktem w tym sektorze, znajduje się cmentarz protestancki.

Pałac królowej Małgorzaty graniczy z rue de Seine: w jego ogrodzie stoi Chapelle des Louanges, którą zbudowała dla zreformowanych augustianów. Na skraju rzeki quai de la Grenouillère jest nadal ścieżką holowniczą.

Widzimy flamandzką fabrykę płytek i farmę Grenouillère. Za tymi budynkami, na miejscu części Pré-aux-Clercs, rozciąga się park królowej Margot i jego słynne alejki wyłożone wiązami.

Do pałacu, który zbudowała na rogu rue de Seine i nabrzeża, postanowiła dodać pobożny fundament; przekazała część swojego ogrodu Zakonowi Świętego Augustyna. Wkrótce potem rozszerzyła swoje posiadłości na zachód, kupując część Pré-aux-Clercs od Uniwersytetu.

Majątek królowej jest więc spory: od wschodu ograniczony rue de Seine, od północy brzegiem rzeki, od południa to okolica rozciągająca się od rue de Bellechasse. Dwie enklawy są wyodrębnione w pobliżu chemin des Saints-Pères: *Tuileries aux Flamands*, ponieważ należała do dwóch flamandczyków: Vliet i Varic oraz *Ferme de la Grenouillère*, nazwana tak, ponieważ należała do Alexandre de La Granice La Grenouillère. Nazwy te były używane do XVIII wieku do oznaczania brzegów Sekwany od rue du Bac do Esplanade des Invalides. To prawdziwy park, otoczony rowami i żywopłotami, poprzecinany długimi i szerokimi alejami wyłożonymi wiązami. Idąc za przykładem wielkich osobistości tamtych czasów, królowa otwierała go dla publiczności i często szła tam sama w lektycy, eskortowana przez swoich dworzan. Z parku korzystali parzyżanie, którzy chodzili po Pré-aux-Clercs.

W 1615 roku jeszcze przed ukończeniem budowy dworu królewskiego, Marguerite de Valois zmarła; przekazała swój majątek – ale także długi – młodemu królowi Ludwikowi XIII. Liczni wierzyciele natychmiast się ujawniają; decyzja Rady decyduje o licytacji domeny, ku wielkiemu niezadowoleniu bywalców parku.

W 1620 roku grupa spekulantów nabyła całość za 315 tysięcy funtów. Są to Louis Le Barbier, Jacques Potier, Joachim Sandras, wszyscy trzej zjednoczeni wiązami rodzinnymi, Jacques de Garsalan i Jacques de Vassan.